

§ 103

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Terhi Peltokorven ym. valtuustoaloitteesta koskien il- mastovaikutusten arvioinnin käyttöönottamista päätöksenteossa

HEL 2018-011681 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelmassa on kiinnitetty huomiota vaikutusten arvioinnin tarpeellisuuteen. Ohjelmaan sisältyvää toimenpidettä "Ilmastovaikutusten arvioinnin työkalun kehittäminen" on aloitettu jo tekemään yhdessä Suomen ympäristökeskuksen, Ympäristöministeriön ja kuutoskaupunkien kanssa. Esiselvitys valmistuu kesäkuussa 2019. Vaikutusarviointi kytketään osaksi valmisteilla olevaa toimenpideohjelman seurantatyökalua.

Sään ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit Helsingissä arvioitiin vuonna 2017. Työn toteutti Ilmatieteen laitos yhteistyössä kaupungin asiantuntijoiden kanssa. Raportissa esitetään sää- ja ilmatoriskiarvio koko kaupungin tasolla. HSY toteutti ilmastolähtöisen sosiaalisen haavoittuvuuden kartoituksen pääkaupunkiseudulle vuonna 2015. Työssä selvitettiin pääkaupunkiseudun asukkaiden ja yhteisöjen sosiaalista haavoittuvuutta tulville ja helteille.

Helsingin ilmastonmuutokseen sopeutumisen linjaukset 2017-2025 on valmisteltu. Kaupunkiympäristölautakunta päätti kokouksessaan 5.2.2019 esittää kaupunginhallitukselle, että se hyväksyy linjaukset.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Jari Viinanen, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 31519
jari.viinanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Terhi Peltokorpi Aloite Kvsto 07112018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Postiosoite
PL 58200
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite
Sörnäistenkatu 1
Helsinki 10
<https://www.hel.fi/>

Puhelin
09 310 1691
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI06 8000 1200 0626 37
Alv.nro
FI02012566

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Valtuutettu Terhi Peltokorpi on tehnyt 7.11.2018 seuraavan aloitteen, että Helsinki ottaa käyttöön päätöksenteossa ilmastonvaikutusten arvioinnin. Aloitteessa todetaan muun muassa, että

"Kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian mukaan "Helsinki ottaa vastuunsa ilmastonmuutoksen torjunnassa vakavasti ja torjuu ilmastonmuutosta kunnianhimoisesti. Helsinki asettaa tavoitteeksi 60 prosentin päästövähennystavoitteen vuodelle 2030 ja aikaistaa hiilineutraalisuustavoitteen vuodesta 2050 vuoteen 2035."

Kaupunkien merkitys kestävän kehityksen ja hyvinvoinnin rakentamisessa on erittäin tärkeä. Kaupunkien on kannettava vastuuta nykyistä enemmän myös ilmastonmuutoksen torjunnassa. Puheiden sijaan on ryhdyttävä määrätietoisesti tekoihin. Useimmilla poliittisilla päätöksillä on myös ilmastonmuutosta hillitseviä tai kiihdyttäviä vaikutuksia, mutta nämä vaikutukset jäävät vielä liian usein huomaamatta."

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan asiasta lausunnon kaupunginhallitukselle 1.3.2019 mennessä.

Ilmastotoimenpiteiden seuranta

Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelmassa on seurannalle varattu oma lukunsa, jossa määritellään, että toimenpideohjelmaa toteutetaan ja seurataan avoimen päätöksentekokäytännön mukaisesti. Toimenpideohjelmassa esitetään, että kaupunkiin perustetaan ohjausryhmä vastaamaan ilmastoasioiden ja ympäristöjohtamisen toteutumisesta. Ryhmä raportoi myös Helsingin ilmastonmuutokseensopeutumisen linjausten toteutumisesta. Hiilineutraali Helsinki ohjelman laadinnassa hyödynnettyä avoimuusperiaatetta on tarkoitus jatkaa myös toimeenpanovaiheessa ja perustettava ohjausryhmä vastaa seurantatiedon sekä palautteen ja ideoiden hyödyntämisestä toimenpideohjelman päivittämisessä. Toimenpideohjelman keskeisin seurantanavana on ympäristöraportti. HSY laskee pääkaupunkiseudun ja Helsingin kasvihuonekaasupäästöt vuosittain. Kasvihuonekaasupäästöt ovat Helsingin alueella vähentyneet 24% (kokonaispäästöt) ja asukaskohtaiset päästöt 42% lähivuodesta 1990.

Hiilineutraali Helsinki toimenpideohjelman seurantaan kehitetään työkalua, josta kuka tahansa kiinnostunut voi seurata toimenpiteiden etene-

mistä ja sen vaikutuksia toimenpidekohtaisesti. Poliittiset päättäjät voivat käyttää seurantatyökalua hyödyksi arvioidessaan, vähenevätkö päästöt sovitulla tavalla tai miten toimintaa kannattaisi suunnata paremmin. Työkalua voidaan käyttää myös muiden ohjelmien kuten sopeutumisen linjausten seurantaan.

Kaupunkien ilmastotoimenpiteiden vaikutusarviointityökalu - Esitutkimus (KILTOVA) käynnistyi vuonna 2018. Helsinki on ollut tässä aloitteellinen. Työhön osallistuu ja sitä rahoittavat Helsingin, Espoon, Vantaan, Turun, Tampereen ja Oulun kaupungit, Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY, Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. Vaikutusarvioinnilla selvitetään hillinnän toimenpiteiden vaikutuksia muun muassa kustannuksiin ja rahallisiin hyötyihin, työllisyyteen, terveydelle haitallisiin päästöihin (hiukkaset, typen oksidit), meluun ja sosioekonomisesti.

Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varautuminen

Helsingin kaupungin ilmastotyöryhmä laati vuoden 2017 alussa valtuuston strategian valmistelua varten esityksen Helsingin ilmastonmuutokseen sopeutumisen linjauksiksi 2017-2025, jotka ympäristölautakunta hyväksyi osaltaan 16.5.2017. Sopeutuslinjauksilla kaupunki pyrkii vähentämään ilmastonmuutoksen haitallisia seurauksia yhteiskunnan toimintakykyyn, talouteen, luontoon ja ihmisten arkipäivään sekä hyödyntämään muuttuvan ilmaston aiheuttamia mahdollisia etuja. Sopeutumisen linjaukset päivitettiin syksyllä 2018 Päivityksessä on otettu huomioon toimenpiteiden tilanne, kaupungin muuttunut organisaatio sekä uusi strategia ja alkuvuonna 2018 valmistuneen Helsingin ilmatoriskiarvioinnin tulokset ja uusin saatavilla ollut ilmastonmuutos-tieto.

Ilmatieteen laitos laati yhdessä kaupungin asiantuntijoiden kanssa Helsingin ilmatoriskien kartoituksen (2018). Työssä koottiin yhteen tuorein tutkimustieto ja kaupungin asiantuntijoiden näkemykset Helsinkiin vaikuttavista keskeisimmistä säähän ja ilmastonmuutokseen liittyvistä riskeistä. Työstä koottu raportti esittää sää- ja ilmatoriskiarvion koko kaupungin tasolla ja se tarjoaa perustietoa kaupungin suunnittelun tarpeisiin sekä tarkempien tietotarpeiden määrittelyyn ja riskianalyyysien tekkoon. HSY toteutti yhdessä Manchesterin ja Cardiffin yliopiston tutkijoiden kanssa ilmastolähtöisen sosiaalisen haavoittuvuuden kartoituksen vuonna 2015. Työn tuloksena syntyi raportti ja paikkatietopohjaiset indikaattorit, jotka kuvaavat ihmisten ja ihmisryhmien haavoittuvuutta tulville ja helteille. Työ tarjoaa perustietoja ja pohja-aineiston sosiaalisesta haavoittuvuudesta Helsingin alueella. Aineiston päivittäminen ja kehittäminen mm. lisäämällä tarkasteluun indikaattoreita sekä ilmastonmuu-

tosta kuvaavia skenaarioita tuottaisivat lisätietoa sosiaalisesta haavoittuvuudesta ja sen muutoksista kaupungissa.

Kansainväliset ilmastoaloitteet

Helsinki on mukana useissa kansainvälisissä aloitteissa ja verkostoissa. Viimeisimpänä Helsinki liittyi 10.12.2018 EU:n komission Covenant of Mayors for Climate and Energy -aloitteeseen ja se edellyttää, että kaupunki laatii Kestävän energia- ja ilmastotoimintasuunnitelman SECAP (Sustainable Energy and Climate Action Plan). Suunnitelman sisällöstä Helsinki on toteuttanut kasvihuonekaasuinventaarion, tunnistanut ilmatoriskit, asettanut kasvihuonekaasujen päästötavoitteen, alueen ilmastolähtöisen haavoittuvuuden kartoitus on tehty. Hiilineutraali Helsinki 2035 –toimenpideohjelma on sitoumuksen edellyttämä hillinnän strateginen ohjelma ja parhaillaan päätöksenteossa oleva Helsingin ilmastomuutokseen sopeutumisen linjaukset vaadittava sopeutumisen strateginen ohjelma. SECAP-ohjelman toteutumista seurataan neljän vuoden välein.

Investointien ja kaavojen ilmastovaikutukset

Helsinki on osana kaupunginjohtajien ilmastoverkoston aloitetta arvioinut kahden infrakohteen ja kolmen asuinkiinteistön investointien ilmastovaikutukset. Arviointimallia pilotoitiin infrapuolella Iso Roobertinkadun katusuunnitelman ja Tullivuoren katu- ja puistosuunnitelman laadinnan yhteydessä. Asuntotuotantopuolella mallia pilotoitiin kahdessa uudiskohteessa ja yhdessä peruskorjauskohteessa. Arviointi perustuu ISO 21929 -standardiin. Asuntotuotannossa on tarkoitus integroida investointien ilmastovaikutusten arviointi joko osaksi elinkaariohjausmallia tai RTS -ympäristöluokitusta ja infrapuolella selvitetään vastaavaa mallia.

Asemakaavojen ilmastovaikutukset arvioidaan osana laajempaa vaikutusten arviointia. Osassa kaavojen vaikutusten arviointeja on mukana myös ilmastomuutokseen sopeutumisen näkökulma, jolloin arvioidaan muuttuvan ilmaston vaikutuksia kaavan toteutukseen.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Jari Viinanen, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 31519
jari.viinanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Terhi Peltokorpi Aloite Kvsto 07112018

Muutoksenhaku

26.02.2019

Asia/24

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano